

de mos

Jaargang 26
Juli/Augustus 2010

ISSN 0169-1473

Een uitgave van het
Nederlands
Interdisciplinair
Demografisch
Instituut

Bulletin
over
Bevolking
en
Samenleving

5/6

NIDI

inhoud

- 1 **Nieuw family planning initiatief in Indiase deelstaat**
- 3 Meer hoger opgeleide vrouwen, meer arbeidsdeelname
- 4 **Steeds verder voorbij de natuurlijke levensverwachting**
- 5 Stedelijke agglomeraties in 2010
- 7 **Aantal adoptiekinderen gedaald**

Foto: Stockchng/hetui

Nieuw family planning initiatief in Indiase deelstaat

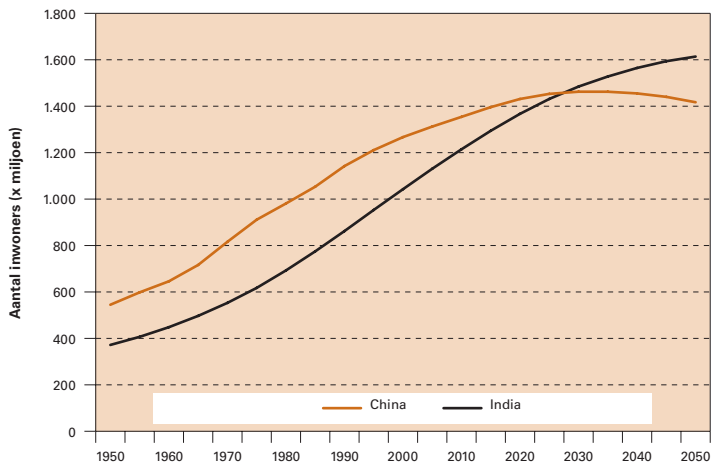
Een financiële bonus voor uitstel van geboorte

SABU PADMADAS

Sinds kort krijgen pasgetrouwde stellen in het Indiase district Satara bezoek van een gezondheidswerker die een financiële bonus in het vooruitzicht stelt als een pasgetrouwd koppel enkele jaren wacht met kinderen krijgen, de zogenoemde 'honeymoon package'. Dat stimuleert mensen om hun opleiding te voltooien, extra geld te sparen voor later en maar een beperkt aantal kinderen te krijgen. Het helpt op lokaal en nationaal niveau om India betere kansen te geven en te investeren in gezondheid en welzijn van de inwoners, want dat gaat gemakkelijker als de bevolkingsomvang stabiel wordt.

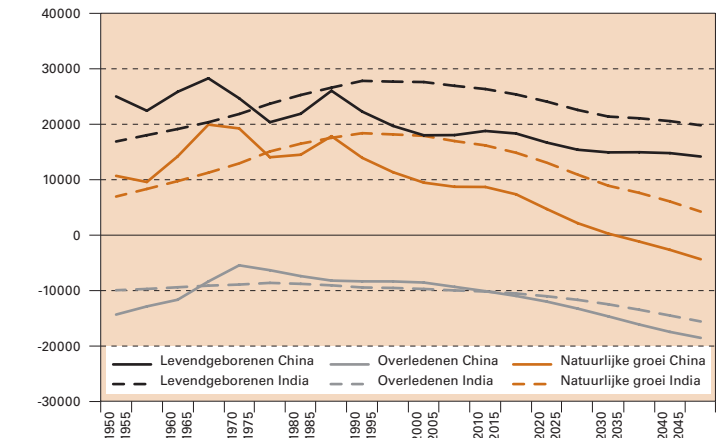
India is hard op weg om het land met de meeste inwoners te worden. Volgens de Verenigde Naties telt India nu 1,21 miljard inwoners, en dat is iets minder dan China met 1,35 miljard inwoners. De bevolkingsgroei is er echter nog steeds aanzienlijk en de VN verwachten dat India tussen 2025 en 2030 China zal passeren (zie figuur 1). Die inhaal heeft te maken met verschillen tussen de twee landen in geboorte- en sterftecijfers in de afgelopen decennia (zie figuur 2). Al sinds de jaren 1970 worden in India per jaar meer kinderen geboren dan in China en ligt het gemiddeld kindertal per vrouw er hoger (zie figuur 3). De jaarlijkse aantallen overledenen verschillen niet zoveel van elkaar. Weliswaar is in China de levensverwachting hoger dan in India (zie figuur 4), maar daar staat tegenover dat de bevolking van India gemiddeld jonger is. De resultante is, zoals gezegd, dat de bevolking van India sneller toeneemt. Omdat het gemiddeld kindertal in India daalt, neemt op termijn de groei af. In China loopt de bevolkingsgroei al terug sinds de jaren 1990. Daar zal de bevolkingsgroei omslaan in een bevolkingsdaling. In China wordt de maximale bevolkingsomvang rond 2030 voorzien. In India wordt een omslag van de bevolkingsgroei niet voor 2070 verwacht. Zoals gebruikelijk met deze demografische trends gaat dat gepaard met vergrijzing (figuur 5). In India is nu 5 procent van de bevolking ouder is dan 65 jaar, in 2025 is dat 7 procent en rond 2050 circa 14 procent, en die ontwikkeling zal daarna nog doorzetten. In China liggen deze cijfers hoger: respectievelijk 13, 18 en 23 procent. China staat dus aan de vooravond van aanzienlijke vergrijzing, India volgt daarmee pas veel

Figuur 1. Inwonertal China en India, 1950-2050

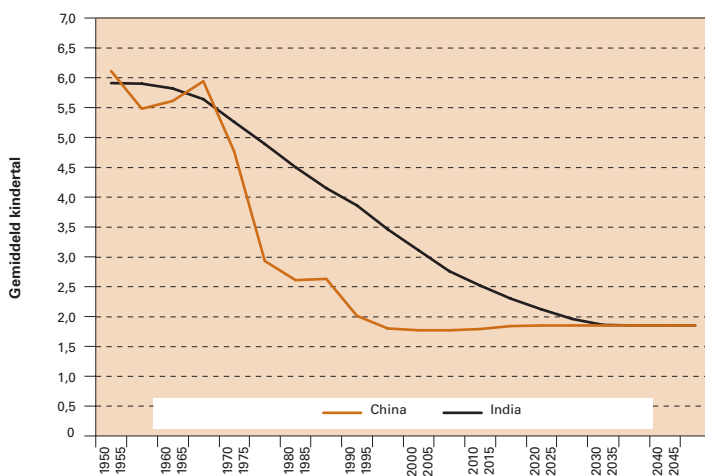
Bron: Verenigde Naties.

Figuur 2. Levendgeborenen, overledenen en natuurlijke groei voor mannen en vrouwen samen, China en India, 1950-2050

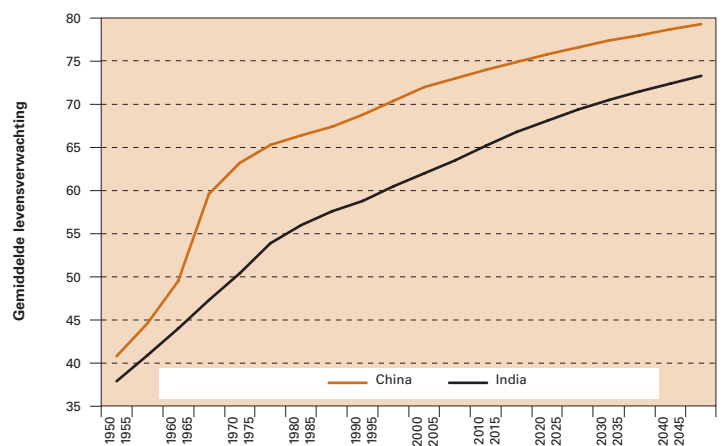
Bron: Verenigde Naties.

Figuur 3. Gemiddeld kindertal per vrouw, China en India, 1950-2050

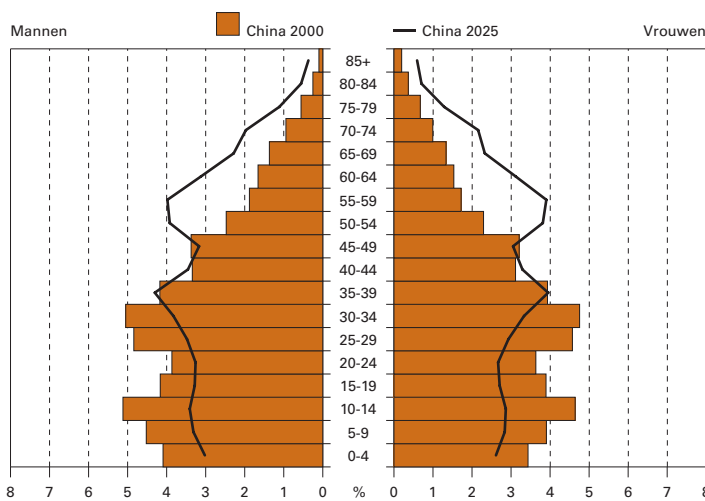
Bron: Verenigde Naties.

Figuur 4. Gemiddelde levensverwachting bij de geboorte, China en India, 1950-2050

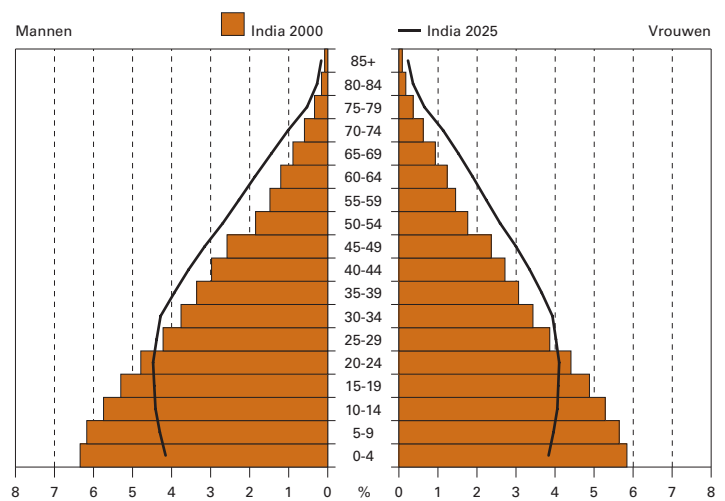
Bron: Verenigde Naties.

Figuur 5. Leeftijdsopbouw China, 2000 en 2025

Bron: Verenigde Naties.

Figuur 6. Leeftijdsopbouw India, 2000 en 2025

Bron: Verenigde Naties.

later, want daar is nu nog circa de helft van de bevolking jonger dan 25 jaar.

De bevolkingsontwikkeling in China weerspiegelt het strikte éénkindbeleid dat eind jaren 1970 werd ingevoerd en er inmiddels al voor heeft gezorgd dat circa 400 miljoen kinderen niet zijn geboren. Althans dat is het aantal dat bij ongewijzigde trends vanaf de jaren 1980 geboren had kunnen worden.

India heeft echter nog een relatief jonge bevolking, en dat betekent dat, zelfs indien de jongvol-

wassenen maar weinig kinderen per vrouw zouden krijgen, er toch heel wat geboren zullen worden. Sommige economen verwachten dat dit 'demografisch dividend' ('windows of opportunities') een van de redenen is waardoor India binnen enkele jaren economisch sneller kan groeien dan het sterker vergrijsde China, zelfs nog voor India China passeert als land met het grootste aantal inwoners. Maar de jeugdige leeftijdsopbouw van India mag dan een voordeel zijn, de snelle groei van de totale bevolking vraagt

toch om bezinning: de druk op voedingsmiddelen en voorzieningen om iedereen een fatsoenlijk en welvarend leven te bieden is enorm.

Een nieuw initiatief in Satara, Maharashtra

Anders dan het autoritaire China kent het democratischer maar moeilijker regeerbare India weliswaar een gecentraliseerd bevolkingsbeleid, maar de afzonderlijke deelstaten kunnen daarvan afwijken en eigen doelen stellen. Sommigen staten oefenen 'druk' uit op hun inwoners: heeft iemand meer dan twee kinderen dan vervallen allerlei rechten en voordelen. Andere staten hebben op dat punt tot nu toe weinig of niets gedaan, ook omdat er in het nationale parlement nog steeds uiterst behoedzaam over bevolkingsbeleid wordt gesproken vanwege het schandaal van de gedwongen sterilisaties in de jaren 1970. Het is al heel wat dat er onlangs in het nationale parlement in New Delhi is gedebatteerd over de wens om de bevolkingsomvang te stabiliseren.

In een aantal deelstaten is dat al aardig gelukt. Sommige zitten inmiddels op of onder het vervangingsniveau (van 2,1 kind per vrouw). Dat niveau leidt op termijn tot een stabiele bevolkingsomvang. Het zijn ook de deelstaten die worden gekenmerkt door relatief hoge onderwijs- en inkomensniveaus. In deelstaten die nog (ver) boven het vervangingsniveau zitten, wordt evenwel naarstig onderzocht hoe tot meer stabiliteit kan worden gekomen. In het rurale district Satara in de staat Maharashtra wordt een nieuw 'vriendelijk' initiatief uitgetest. Gewoongetrouwde vrouwen veel inwoners er vroeg, vaak als tiener en vaak in gearrangeerde huwelijken. Daarna krijgen ze snel kinderen. Pasgehuwden wordt nu een bonus van 5.000 roepies (circa € 106) in het vooruitzicht gesteld als ze het krijgen van kinderen enkele jaren uitstellen. Een later begin met gezinsvorming en grotere intervallen tussen de geboorten leiden er naar verwachting toe dat de ouders uiteindelijk minder kinderen zullen krijgen. Geboorteregulering moeten hen daarbij helpen. Kortom, een vriendelijke weg naar stabiliteit, die hopelijk ook leidt tot minder analfabetisme en een hoger niveau van welzijn. Want een goed opgeleide dochter is de beste vorm van anti-conceptie.

Het district Satara kende rond 1997 een inwonertal van circa drie miljoen mensen. Uit een toen gehouden survey bleek dat een kwart van de vrouwen er trouwde voordat ze 18 jaar waren, terwijl iemand in India wettelijk pas vanaf 18 jaar mag trouwen. Bijna de helft (45 procent) van de jonge kinderen was toen ondervoed. Als reactie daarop begon de lokale overheid een campagne om jong trouwen te ontmoedigen: met ouders werd schriftelijk afgesproken dat hun dochters niet voor hun 18^e zouden trouwen. Vrijwel direct steeg de leeftijd bij huwelijksluiting en nam het percentage ondervoede kinderen af. Nog steeds werden de kinderen echter relatief snel na het huwelijk geboren.

Sinds medio 2009 geldt het 'honeymoon package', en dat lijkt een succesvolle formule die op termijn in grotere delen van en wellicht in heel India zou kunnen gelden. Niet alleen het geld, maar ook het bezoek van de gezondheidswerker is belangrijk. Een pasgetrouwd stel gaat wonen bij de

Foto: Stockxchng/nighthawk

familie van de bruidegom. Als de gezondheidswerker langs komt, krijgt deze het in eerste instantie aan de stok met de ouders van de man. Voor hen betekent de komst van een schoondochter immers dat er ook een kind gaat komen, hun kleinkind. In toenemende mate blijkt evenwel dat de jong getrouwden zelf helemaal niet staan te springen om direct kinderen te krijgen, waardoor ze de morele steun van de gezondheidswerker tegen de druk van hun omgeving al even goed kunnen gebruiken als de financiële. Omdat ze al anticonceptie toepassen of van de gezondheidswerker leren wat er op dat punt allemaal mogelijk is en hoe daarmee om te gaan, komt dat kind ook minder snel. In Satara zou het kindertal inmiddels zijn gezakt tot 1,9 per vrouw. Deels komt dat ook doordat nogal wat vrouwen willen stoppen met nog meer kinderen krijgen zodra ze er twee hebben. Ze kiezen dan voor sterilisatie. Wel hebben ze een voorkeur voor een zoon. Er worden dus zwangerschappen onderbroken vanwege de sekse. Uitstel spreekt echter enorm aan. Sommigen zien extra spaargeld als een kans om later naar de stad te verhuizen en dan hebben ze wellicht maar een gezin met één kind ... en een gezin met maar één kind is veel makkelijker te verzorgen.

LITERATUUR

- New York Times (2010), *India tries using cash bonuses to slow birthrates*. 22 August 2010. See: www.nytimes.com/2010/08/22/world/asia/22india.html?_r=2

Dr. S. Padmadas, University of Southampton, Verenigd Koninkrijk;
E-mail: S.Padmadas@soton.ac.uk.
(Vertaling en bewerking: Gijs Beets)

demodata

MEER HOGER OPGELEIDE VROUWEN, MEER ARBEIDSDEELNAME

De afgelopen jaren nam het opleidingsniveau van de Nederlandse bevolking toe, vooral bij vrouwen: zij hebben de mannen inmiddels ingehaald. In 1996 had nog ruim een op de vijf 25-35-jarige vrouwen een hbo- of wo-diploma. Bij de mannen was dat een op de vier. In 2009 was dat opgelopen tot 42 procent van de vrouwen en 36 procent van de mannen. Ook de netto-arbeidsparticipatie van de 25-35-jarige vrouwen steeg van 63 procent in 1996 naar 79 procent in 2009. Hiermee hebben ze de achterstand op mannen gedeeltelijk ingelopen. Van de mannen was zowel in 1996 als in 2009 bijna 90 procent werkzaam. Van de hoger en middelbaar opgeleide vrouwen hebben er meer een betaalde baan dan van de lager opgeleiden. In 2009 was 90 procent van de hoogopgeleide vrouwen werkzaam. Bij vrouwen met een middelbare opleiding was dat 80 procent en bij laagopgeleiden iets meer dan de helft. Vooral de sterke stijging van het aantal hoogopgeleide vrouwen heeft een rol gespeeld bij de stijging van de totale arbeidsdeelname. Werkzame hoogopgeleide 25-35-jarige vrouwen hebben echter naar verhouding steeds minder vaak een voltijd-baan. In 1996 werkte 59 procent van deze vrouwen 35 uur of meer per week. Dat was in 2009 gedaald tot 52 procent. Deze daling is bijna geheel gecompenseerd door de stijging van het aantal vrouwen met een grote deeltijdbaan van 20 tot 35 uur per week. (CBS)